

2016-11-17

Convenience Stores Sweden

Convenience Stores Sweden är en branschorganisation för den svenska convenience-branschen och har funnits i 108 år. Alla stora kedjor är medlemmar eller samarbetspartner såsom Reitan Convenience (Pressbyrå och 7-Eleven), OK Q8, EMAB, Circle K, Direkten, Sibylla, MyWay, Nära Dej och Time. Dessutom samarbetar vi med de stora grossisterna Axfood Närlivs, Menigo Foodservice och Privab. Bland våra medlemmar finns också ett stort antal fristående butiker.

Härmed överlämnar vi våra synpunkter på Mediegrundlagskommitténs betänkande om nya mediegrundlagar (SOU 2016:58), vilka uteslutande behandlar frågan om neutrala tobaksförpackningar.

Neutrala förpackningar ett hot mot demokratiska principer

Vi önskar att göra regeringen uppmärksam på det särskilda yttrande, avseende frågan om neutrala tobaksförpackningar, som i betänkandet lämnas av Allianspartierna (sid. 771). Alliansen motsätter sig förslaget med motiveringen till att det skulle innebära ett betydande ingrepp mot svensk tryckfrihet som strider mot de principer som bär upp grundlagarna. De konstaterar vidare att förslaget de facto hotar varumärkesrätten och Regeringsformens skydd för äganderätten.

Convenience Stores Sweden tillstyrker dessa slutsatser. Som företrädare för convenience-branschen är vi måna om starka konstitutionella ramverk som garanterar våra företags rättigheter att fritt marknadsföra sina produkter till potentiella kunder. Lika angelägna är vi om att värna samma företags äganderätt tillika varumärkesrätt, vilka vi anser vara några av de mest grundläggande kriterierna för den moderna demokratin, men som vi anser hotas med förslaget om neutrala förpackningar då det i praktiken innebär ett varumärkesförbud.

Vi ser vidare en möjlighet att förslaget skulle utgöra ett prejudikat som i praktiken fråntar alla kommersiella förpackningar det konstitutionella skydd de idag åtnjuter. Om så sker bedömer vi att svensk lagstiftning befinner sig på ett sluttande plan där flera, för våra företag, viktiga produktkategorier på sikt riskerar liknande lagstiftning – en slutsats som förstärks av att det globalt pågår en debatt om införande av neutrala förpackningar på till exempel socker och alkohol.

Mot denna bakgrund avstyrker Convenience Stores Sweden förslaget om att införa neutrala tobaksförpackningar då vi är principiella motståndare till förslag som riskerar att inskränka de fri- och rättigheter som utgör grundläggande förutsättningar för ett fritt näringsliv.

Respektera grundlagarnas särställning

Allianspartierna vädjar vidare till regeringen om att inte bryta mot rådande praxis, där eventuella ändringar av grundlagarna på tryckfrihetens område föregås av noggranna överväganden samt att en ändring endast införs om det finns ett brett

stöd för denna i riksdagen. De fyra Allianspartierna konstaterar att såväl tillräckliga överväganden som ett brett parlamentariskt stöd saknas i fråga om neutrala förpackningar.

Vi tillstyrker även denna uppfattning eftersom ett starkt konstitutionellt skydd av våra grundläggande fri- och rättigheter förutsätter en syn på grundlagen som präglas av respekt för dess särställning. Convenience Stores Sweden anser därmed inte att en folkhälsopolitisk åtgärd, som dessutom uppvisar tvivelaktiga hälsoeffekter, är ett tillräckligt skäl för att försvaga den unika svenska tryckfriheten som i år firar 250 år, vilket gör den till den äldsta av sitt slag.

Värt att poängtera är även att Mediegrundlagskommittén i sin helhet betonar det faktum att krav på neutrala tobaksförpackningar kan hamna i konflikt med de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principerna om etableringsfrihet och förbud mot hindrande åtgärder. Kommittén understryker även att den förvisso har lämnat ett förslag till ny lagstiftning – men inte att den ställer sig bakom en sådan lagstiftning, utan att detta uteslutande är ett resultat av regeringens beställning.

Mot bakgrund av respekt för grundlagen och den svenska tryckfrihetens särställning avstyrker Convenience Stores Sweden förslaget om att införa neutrala tobaksförpackningar.

Stora konsekvenser för svensk detaljhandel

Convenience-branschen är idag stora säljare av tobak, som är en uttrycklig destinationsvara. Det vill säga att kunder åker till en detaljist primärt för att köpa tobak. Själva beslutet att köpa tobak fattas alltså ofta långt innan man når butiken eller står i kö, varför det finns starka skäl att ifrågasätta effekten av ett exponeringsförbud på det sätt regeringen överväger.

Flera internationella studier från bland annat Australien visar dessutom att införandet av neutrala förpackningar och exponeringsförbud tenderar att flytta försäljningen från seriösa handlare till den illegala marknaden. Det finns goda skäl att anta att så också sker i Sverige. Minskade intäkter kan därmed vara att vänta för redan hårt ansatta handlare i landsbygd – utan att man säkerställt några egentliga vinster för folkhälsan.

Att vare sig Tobaksproduktstyrelsen eller Mediegrundlagskommittén adresserar de negativa konsekvenserna av lagförslagen på landsbygd och glesbygd är allvarligt.

Mot bakgrund av de stora ekonomiska konsekvenserna för landets detaljister avstyrker Convenience Stores Sweden förslaget om att införa neutrala tobaksförpackningar.

Hög risk för ökad illegal försäljning av tobak

Den illegala handeln med tobak utgör redan en stor utmaning i Sverige. Detta gäller bland annat uteblivna skatteintäkter i miljardbelopp varje år. Den illegala handeln är dock inte bara ett problem för staten utan också för de enskilda servicehandlarna

då det är svårt att konkurrera med aktörer som inte skattar för sina produkter. 2014 beslagtogs tullen 47 miljoner cigaretter, vilket bedöms vara en bråkdel av den totala illegala införseln.

Stockholms Handelskammare tog under 2016 fram rapporten *Brottsplats Stockholm* som visar att företag i förorten är särskilt utsatta för påtryckningar av den organiserade brottsligheten. Detta gäller inte minst för mindre servicehandlare. Straffen respektive sannolikheten att bli upptäckt som illegal aktör är låg, vilket gör att den organiserade brottsligheten kan tjäna stora pengar till liten risk.

Det finns därför goda skäl för slutsatsen att ett införande av neutrala förpackningar på tobaksområdet ytterligare skulle stimulera den illegala handeln med tobaksvaror. Med ett varumärkesförbud minskar incitamenten för tobakskonsumenter att inhandla sina produkter av legala seriösa och legala tobakshandlare, då den illegala marknaden har möjlighet att erbjuda de varumärken som med förslaget skulle göras illegala på den legala marknaden – dessutom till ett lägre pris än inom den traditionella handeln.

Om utredningens förslag om neutrala förpackningar blir verklighet är risken därför stor att många handlare i förorten tvingas välja mellan att sälja illegal tobak eller slå igen, samtidigt som regeringen banar ytterligare väg för den illegala handeln att breda ut sig över Sverige.

Mot bakgrund av risken för ökad illegal handel avstyrker Convenience Stores Sweden förslaget om att införa neutrala tobaksförpackningar.

Bengt Hedlund
Vd, Convenience Stores Sweden